

**ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
Γ΄ ΤΑΞΗΣ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ Δ΄ ΤΑΞΗΣ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ
ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ ΚΑΙ ΕΠΑΛ (ΟΜΑΔΑ Β΄)
ΔΕΥΤΕΡΑ 21 ΜΑΪΟΥ 2012
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ:
ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: ΤΕΣΣΕΡΙΣ (4)**

ΚΕΙΜΕΝΟ

Πανανθρώπινο μήνυμα τέχνης

Κάθε πολιτισμός έχει τα όρια και το στίγμα του στον ιστορικό χώρο και χρόνο. Μέσα ωστόσο στην ιστορία του κόσμου, το αρχαιοελληνικό αισθητικό **επίτευγμα** σημαδεύει την καταγωγή μιας τέχνης με πανανθρώπινο μήνυμα και με διαστάσεις παγκόσμιες, θα έλεγα σχεδόν εξωχρονικές. Πρώτη έκφραση της αποστασιοποίησης του ανθρώπου από την αναγκαιότητα της φύσης, χάρη στη μεταμόρφωση της ύλης σε πνεύμα, το ελληνικό πλαστικό κατόρθωμα δηλώνει την επίμονη και έλλογη προσπάθεια του καλλιτέχνη να **δαμάσει** το πάθος και τη μοίρα με τα έργα του νου και της καρδιάς, αυτά που φέρνουν τον άνθρωπο όλο και πιο κοντά στο Θεό, αυτά που τον οδηγούν δίπλα στο συνάνθρωπο.

Αποκρυστάλλωμα μιας ορθής και όρθιας σκέψης, το αρχαίο άγαλμα (μεμονωμένο ή ως αναπόσπαστο μέρος αρχιτεκτονικού συμπλέγματος) καθαγιάζει και αγλαΐζει¹ τους χώρους της πόλης. Σήμα ανάτασης ψυχικής και ορόσημο πανάρχαιας μνήμης, θυμίζει στους πολίτες την αμέριστη ευθύνη τους για τη συνοχή της κοινωνικής ομάδας και ορθώνεται εγγυητής της ιστορικής αλληλεγγύης του συνόλου. Διαγράφει ο τεχνίτης τα πλαίσια μιας πάντα ευνομούμενης και ισορροπημένης πολιτείας, έτσι όπως την ονειρευόταν η νεογέννητη δημοκρατία και έτσι όπως την ορίζει η πλατιά ειρηνευτική κίνηση του θεϊκού βραχίονα στο αέτωμα του ολυμπιακού ναού. Κίνηση που αναδεικνύει τον Απόλλωνα ρυθμιστή στη διαμάχη του ανθρώπου με το ζώο, με το μυθικό Κένταυρο, στην

¹ **αγλαΐζω**=λαμπρύνω

Ολυμπία, και οργανωτή της ζωής μέσα στο φως του λόγου. Το πέραςμα από το μύθο στο λόγο έγινε, χάρη στην τέχνη, άγαλμα, θέαμα και θεωρία. [...]

Το πέραςμα από το ζώο, την άγρια φύση και τους αγρούς, στο δομημένο άστυ και στην οργανωμένη πόλη, ας πούμε τη θεϊκή **μετάβαση** από την κυνηγέτιδα Άρτεμι στην πολιάδα Αθηνά, δηλώνει με κάθε της μορφή και σε κάθε της βήμα η αρχαία ελληνική τέχνη, πρώτη αυτή εγγήγορση του ανθρώπου στον κόσμο του ελεύθερου πνεύματος. Αυτό ίσως είναι το συνοπτικό μέγιστο μάθημα του αρχαιοελληνικού βιώματος, των ανθρώπων που πρώτοι σμίλευσαν στο ξύλο, στην πέτρα και στο μάρμαρο, τη μορφή της εσωτερικής ενατένισης, συνδυασμένη με την ιδεατή **πληρότητα** της φυσικής ομορφιάς. Μαρτυρεί για τα λεγόμενά μου το αινιγματώδες χαμόγελο του αρχαϊκού κούρου και η ανείπωτη έκπληξη στο βλέμμα της κόρης μέσα στην πολύπτυχη φορεσιά της.

Ιδού η απαρχή της προσπάθειας για γνώση και για αυτογνωσία, ιδού το πρώτο ερωτηματικό, το για πάντα αναπάντητο, ιδού η αυγή του μυστηρίου που οδήγησε τον άνθρωπο να γίνει πλάστης αθάνατου έργου, δημιουργός δηλαδή θεών. Δάμασε η ελληνική τέχνη το ζώο πριν ανακαλύψει τον τέλειο άνθρωπο. Το συντροφικό συναπάντημα του ανθρώπου με τους θεούς διδάσκει η αρχαία αισθητική, στην προσπάθειά της να αιχμαλωτίσει την τέλεια μορφή την πάντα μετέωρη και πάντα τεταμένη προς μια ιδεατή πληρότητα, προς ένα αέναο γίγνεσθαι. Να γιατί η αρχαία τέχνη θα μένει πάντα πρωτοποριακά επίκαιρη και ζωντανή: είναι η τέχνη πυξίδα και σταθερός προσανατολισμός, αυτή που δεν γνώρισε αμηχανίες και αγνοεί τα αδιέξοδα, γι' αυτό και εμπνέει κάθε αναγέννηση, γι' αυτό και μένει η βάση κάθε πνευματικής παλιννόστησης προς το **ουσιώδες**, δηλαδή τη δημιουργία ελευθερίας.

Ελένη Γλύκατζη-Αρβελέο
Πολιτισμός και Ελληνισμός
Προσεγγίσεις, Αθήνα 2007
(Διασκευή)

- A1.** Να γράψετε στο τετράδιό σας την περίληψη του κειμένου που σας δόθηκε (100-120 λέξεις).

Μονάδες 25

- B1.** **Η αρχαία τέχνη θα μένει πάντα πρωτοποριακά επίκαιρη και ζωντανή.** Να αναπτύξετε το περιεχόμενο της φράσης σε μία παράγραφο (70-90 λέξεις).

Μονάδες 10

- B2.** α) Να βρείτε τους δύο τρόπους πειθούς που χρησιμοποιεί η συγγραφέας στην τελευταία παράγραφο και να τεκμηριώσετε την απάντησή σας με μία αναφορά για κάθε τρόπο (μονάδες 6).

β) Να εντοπίσετε στο κείμενο τέσσερις λέξεις ή φράσεις με μεταφορική σημασία (μονάδες 4).

Μονάδες 10

- B3.** α) **επίτευγμα, δαμάσει, μετάβαση, πληρότητα, ουσιώδες:** Να γράψετε από ένα συνώνυμο για καθεμιά από τις παραπάνω λέξεις (μονάδες 5).

β) έλλογη, κοντά, συνοπτικό, φυσικής, αιχμαλωτίσει: Να γράψετε από ένα αντώνυμο για καθεμιά από τις παραπάνω λέξεις (μονάδες 5).

Μονάδες 10

- B4.** Να αναγνωρίσετε το είδος της σύνταξης στις παρακάτω φράσεις και να τις μετατρέψετε στο αντίθετο είδος:

Διαγράφει ο τεχνίτης τα πλαίσια μιας πάντα ευνομούμενης και ισορροπημένης πολιτείας (μονάδες 2).

Δάμασε η ελληνική τέχνη το ζώο πριν ανακαλύψει τον τέλειο άνθρωπο (μονάδες 3).

Μονάδες 5

- Γ1.** Σε ημερίδα του δήμου σου με θέμα «Τέχνη και Ζωή» συμμετέχεις ως εκπρόσωπος του σχολείου σου με εισήγηση 500-600 λέξεων. Στην εισήγηση αυτή αναφέρεσαι στην προσφορά της Τέχνης στους νέους σήμερα, καθώς και στους

τρόπους με τους οποίους μπορεί το σχολείο να συμβάλλει στην ουσιαστική επαφή τους με αυτήν.

Μονάδες 40

ΟΔΗΓΙΕΣ (για τους εξεταζομένους)

1. Στο τετράδιο να γράψετε μόνο τα προκαταρκτικά (ημερομηνία, εξεταζόμενο μάθημα). **Να μην αντιγράψετε** τα θέματα στο τετράδιο.
2. Να γράψετε το ονοματεπώνυμό σας στο πάνω μέρος των φωτοαντιγράφων αμέσως μόλις σας παραδοθούν. **Δεν επιτρέπεται να γράψετε** καμιά άλλη σημείωση. Κατά την αποχώρησή σας να παραδώσετε μαζί με το τετράδιο και τα φωτοαντίγραφα.
3. Να απαντήσετε **στο τετράδιό σας** σε όλα τα θέματα.
4. Να γράψετε τις απαντήσεις σας **μόνο** με μπλε ή **μόνο** με μαύρο στυλό.
5. Κάθε απάντηση τεκμηριωμένη είναι αποδεκτή.
6. Διάρκεια εξέτασης: τρεις (3) ώρες μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.
7. Χρόνος δυνατής αποχώρησης: 10.00 π.μ.

ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ

ΤΕΛΟΣ ΜΗΝΥΜΑΤΟΣ

**ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ Γ' ΤΑΞΗΣ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ
& Δ' ΤΑΞΗΣ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ & ΕΠΑΛ (ΟΜΑΔΑ Β')**

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

ΔΕΥΤΕΡΑ 21 ΜΑΪΟΥ 2012

ΣΧΟΛΙΑΣΜΟΣ ΤΩΝ ΘΕΜΑΤΩΝ & ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

Άσκηση Α.

I. Σχολιασμός άσκησης:

Πρόκειται ασφαλώς για το δυσκολότερο κείμενο που έχει δοθεί στους μαθητές για περίληψη από την έναρξη του νέου συστήματος αξιολόγησης (2000). Στο κείμενο αυτό, όπως φαίνεται και από τη διόρθωση των πρώτων δοκιμιών στα βαθμολογικά κέντρα, αποδείχθηκε εξαιρετικά δύσκολος τόσο ο εντοπισμός των θεματικών κέντρων όσο και (κυρίως) η κατανόηση και η λεκτική τους απόδοση. Διότι, οι αναγνωστικές ικανότητες των μαθητών δεν επαρκούν για την αποκωδικοποίηση των νοημάτων· απαιτούνται προηγούμενες γνώσεις τις οποίες, όμως, ο μέσος μαθητής του Λυκείου (και ειδικά της Θετικής και Τεχνολογικής κατεύθυνσης) δε διαθέτει.

II. Ενδεικτική απάντηση:

Νοηματικό κέντρο: Η προσφορά της αρχαίας ελληνικής τέχνης στον παγκόσμιο πολιτισμό

1η παράγραφος: Η ιδιαιτερότητα του αρχαιοελληνικού πολιτισμού

- 1) Κάθε πολιτισμός αφήνει το στίγμα του στην ιστορία της ανθρωπότητας
- 2) Αρχαιοελληνικός πολιτισμός: δημιουργία μιας οικουμενικής τέχνης, με την οποία αισθητοποιήθηκε για πρώτη φορά το πέρασμα του ανθρώπου από τον ένστικτο στον ορθό λόγο.

2η παράγραφος: Η αρχαία ελληνική γλυπτική στην πόλη

- 1) Αποτέλεσμα του ορθού λόγου, δείγμα της δημιουργικής έμπνευσης και συμπύκνωμα αρχετυπικών μορφών
- 2) Υπόμνηση της ευθύνης του ατόμου απέναντι στην ομάδα
- 3) Σύμβολο μέτρου και δημοκρατικής οργάνωσης της πολιτείας

3η παράγραφος: Ο συμβολισμός της αρχαίας ελληνικής τέχνης

- 1) Το πέρασμα από τον φυσικό στον ιστορικό άνθρωπο
- 2) Μέσο: η ισορροπία ανάμεσα στην εσωτερική πνευματικότητα και την αισθητική απόλαυση

4η παράγραφος: Συμπέρασμα

- 1) Η αρχαιοελληνική τέχνη αποτελεί την πρώτη προσπάθεια του ανθρώπου να απαγκιστρωθεί από τους φυσικούς καταναγκασμούς και να δημιουργήσει πνευματικό πολιτισμό.
- 2) Το μήνυμά της θα είναι πάντοτε επίκαιρο, γιατί εμπνέει και καθοδηγεί τον άνθρωπο στον αγώνα του για δημιουργία και ελευθερία.

Άσκηση Β1.

I. Σχολιασμός άσκησης:

Αν και η φράση θεωρήθηκε από τους μαθητές «εύκολη» στην κατανόηση και την ανάπτυξή της, οι πρώτες βαθμολογήσεις αποδεικνύουν την πλάνη. Οι μαθητές δυσκολεύτηκαν ιδιαίτερα να αναδείξουν την «επικαιρότητα» και τη «ζωντάνια» της αρχαίας τέχνης (πολλοί μαθητές δε μίλησαν καν για «αρχαία τέχνη», αλλά έκαναν αναφορές για την τέχνη γενικά) και περιορίστηκαν στην ανάδειξη της ανωτερότητάς της.

II. Ενδεικτική απάντηση:

Θεματική πρόταση: Η επικαιρότητα του μηνύματος της αρχαίας τέχνης

Λεπτομέρειες (αιτιολόγηση): Η αρχαία τέχνη συμβολίζει: τον αγώνα του ανθρώπου να απαγκιστρωθεί από τον φυσικό καταναγκασμό, να δημιουργήσει πνευματικό πολιτισμό και να κατακτήσει την ελευθερία του· την ισορροπία μεταξύ της εσωτερικής πνευματικότητας και της αισθητικής απόλαυσης· το καθήκον του ατόμου να υποτάξει το ατομικό συμφέρον στο συλλογικό καλό. Όλα αυτά παραμένουν ζητούμενα και όχι οριστική κατάκτηση του σύγχρονου τεχνοκρατικού και υλιστικού πολιτισμού μας.

Κατακλείδα: Επομένως, ο σύγχρονος άνθρωπος έχει πολλά να διδαχθεί από τη μελέτη της αρχαίας τέχνης.

Άσκηση Β₂.

I. Σχολιασμός άσκησης:

Πρόκειται για τη μόνη ίσως άσκηση θεωρίας από το σχολικό βιβλίο της Γ' Λυκείου που συνεχίζει να εξετάζεται στις Πανελλήνιες Εξετάσεις και, από αυτή την άποψη, ήταν αναμενόμενη για τους περισσότερους μαθητές. Φυσικά, η άσκηση αυτή λύνεται πλέον με μηχανιστικό τρόπο από τους μαθητές, γεγονός που ενισχύεται και από τις φετινές ενδεικτικές απαντήσεις της ΚΕΕ, που θεωρεί πως, ο μαθητής που απαντά σωστά ως προς τον τρόπο πειθούς, πρέπει να προμοδοτείται, ακόμα και αν δεν εντοπίζει σωστά το ανάλογο χωρίο του κειμένου.

II. Ενδεικτική απάντηση:

- α) Τρόποι πειθούς: Επίκληση στο συναίσθημα του δέκτη: «Ιδού η απαρχή ... ένα αέναο γίνεσθαι». Επίκληση στη λογική: «Να γιατί η αρχαία τέχνη ... δημιουργία ελευθερίας».
- β) Μεταφορικές φράσεις: «δαμάσει το πάθος», αποκρυστάλλωμα μιας ορθής και όρθιας σκέψης», «νεογέννητη δημοκρατία», «η αυγή του μυστηρίου».

Άσκηση Β₃.

I. Σχολιασμός άσκησης:

Μικρή δυσκολία παρουσιάστηκε μόνο στις τρεις τελευταίες λέξεις των συνωνύμων.

II. Ενδεικτική απάντηση:

- α) «επίτευγμα»: κατόρθωμα. «δαμάσει»: τιθασειύσει. «μετάβαση»: πέρασμα. «πληρότητα»: τελειότητα. «ουσιώδες»: θεμελιώδες.
- β) «έλλογη»: άλογη. «κοντά»: μακριά. «συνοπτικό»: αναλυτικό. «φυσικής»: τεχνητής. «αιχμαλωτίσει»: απελευθερώσει.

Άσκηση Β₄.

I. Σχολιασμός άσκησης:

Για πρώτη φορά σε παρόμοια άσκηση δε δόθηκε η διευκρίνιση «ενεργητική – παθητική». Έτσι, κάποιοι «απρόσεκτοι» μαθητές έγραψαν για «τρόπους ανάπτυξης», ενώ υπήρξαν και

ορισμένοι που αναφέρθηκαν σε «παράταξη και υπόταξη». Επίσης, μικρή δυσκολία παρουσιάζει η β' φράση, καθώς πρέπει να τραπεί και η δευτερεύουσα χρονική πρόταση.

II. Ενδεικτική απάντηση:

1^η φράση: Η σύνταξη είναι ενεργητική. Τροπή σε παθητική: «Τα πλαίσια μιας πάντα ευνομούμενης και ισορροπημένης πολιτείας διαγράφονται από τον τεχνίτη».

2^η φράση: Η σύνταξη είναι ενεργητική. Τροπή σε παθητική: «Το ζώο δαμάστηκε από την ελληνική τέχνη πριν ανακαλυφθεί (από αυτήν) ο τέλειος άνθρωπος».

Άσκηση Γ.

I. Σχολιασμός άσκησης:

Αναμενόμενο θέμα έκθεσης, τουλάχιστον από τα φροντιστήρια της Αθήνας. Δυστυχώς, το θέμα ευνόησε όχι μόνο τον μαθητή που απομνημονεύει άκριτα ακόμα και στο μάθημα της έκθεσης, αλλά έδωσε τροφή και στις φροντιστηριακές «μανιέρες» του τύπου «όξυνση της κριτικής ικανότητας», «διεύρυνση των πνευματικών οριζώντων» κτλ. Από αυτή την άποψη τα θέματα των δύο προηγούμενων ετών ήταν σαφώς αποτελεσματικότερα παιδαγωγικά.

II. Ενδεικτική απάντηση:

Προσφώνηση: Κυρίες και κύριοι

1^η παράγραφος (πρόλογος): 1) Καλωσόρισμα: αναφορά στην ημερίδα και το θέμα της. 2) 1^ο δεδομένο: οι σημερινοί νέοι καλούνται να ζήσουν σε μία αντιπνευματική εποχή. 3) Θέση α': η προσφορά της τέχνης είναι ανυπολόγιστη.

2^η παράγραφος (Κύριο Μέρος, I.A.): Ανάπτυξη της προσωπικότητας των νέων

- 1) Όξυνση της κριτικής σκέψης και διεύρυνση των πνευματικών οριζώντων
- 2) Έκφραση των σκέψεων και συναισθημάτων
- 3) Καλλιέργεια της φαντασίας και της αισθητικής
- 4) Ψυχαγωγία

3^η παράγραφος (Κύριο Μέρος, I.B.) Καλλιέργεια της κοινωνικότητας των νέων

- 1) Διαμόρφωση του κώδικα ηθικών αξιών
- 2) Επικοινωνία με άλλους ανθρώπους, λαούς και πολιτισμούς

3) Ευαισθητοποίηση για κοινωνικά και πολιτικά προβλήματα

4) Σύνδεση με το παρελθόν

4η παράγραφος (μεταβατική): 1) Συμπέρασμα: τεράστια η σημασία της τέχνης για τους νέους. 2) 2ο δεδομένο: Υποβαθμισμένη η θέση της στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα (ελάχιστες ώρες, απουσία μέσων και εκπαιδευτικών κτλ.) εξαιτίας της λαθεμένης αντίληψης πως ο ρόλος του σχολείου περιορίζεται στην παροχή γνώσεων. 3) Θέση β': Το σχολείο οφείλει να αναθερμάνει τη σχέση των νέων με την τέχνη.

5η παράγραφος (Κύριο Μέρος, Π.Α.): Γνωστική προσέγγιση

1) Ένταξη μαθημάτων τέχνης στο αναλυτικό πρόγραμμα σπουδών όλων των βαθμίδων της εκπαίδευσης. Ισοτιμία με τα υπόλοιπα μαθήματα. Περιορισμός της θεωρητικής προσέγγισης του καλλιτεχνικού αντικειμένου 2) Αύξηση των ωρών διδασκαλίας, πρόσληψη εξειδικευμένου προσωπικού, εκσυγχρονισμός της υλικοτεχνικής υποδομής κτλ.

6η παράγραφος (Κύριο Μέρος, Π.Β.) Βιωματική προσέγγιση

1) Διοργάνωση διαγωνισμών και πολιτιστικών εκδηλώσεων. 2) Συμμετοχή σε καλλιτεχνικά προγράμματα, επισκέψεις σε θέατρα, μουσεία κτλ., γνωριμία των μαθητών με καταξιωμένους καλλιτέχνες κτλ.

7η παράγραφος (επίλογος): 1) Συμπέρασμα: σε μια τεχνοκρατική εποχή η τέχνη μπορεί να χειραφετήσει τη νέα γενιά. 2) Μελλοντολογία: αν το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα δεν υιοθετήσει έναν περισσότερο ανθρωπιστικό προσανατολισμό, η σχέση των νέων με την τέχνη θα υποβαθμίζεται συνεχώς.

Επιφώνηση: Ευχαριστώ για την προσοχή σας

**ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ
ΓΕΝΙΚΩΝ ΛΥΚΕΙΩΝ ΚΑΙ ΕΠΑΛ (ΟΜΑΔΑ Β')**

21 Μαΐου 2012

ΠΡΟΣ

- 1. ΤΟΥΣ ΠΡΟΕΔΡΟΥΣ ΤΩΝ
ΒΑΘΜΟΛΟΓΙΚΩΝ ΚΕΝΤΡΩΝ**
- 2. ΤΟΥΣ ΠΡΟΕΔΡΟΥΣ ΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΩΝ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΩΝ ΚΕΝΤΡΩΝ**

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ

«ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ»

Γ' ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ ΚΑΙ Δ' ΕΣΠΕΡΙΝΩΝ

Από την Κεντρική Επιτροπή Εξετάσεων δίνονται οι παρακάτω ενδεικτικές απαντήσεις και λύσεις των θεμάτων και υπενθυμίζεται για άλλη μία φορά ότι κάθε απάντηση ή λύση επιστημονικά τεκμηριωμένη είναι αποδεκτή.

- B2. α) Επίκληση στο συναίσθημα:** ιδού η απαρχή....γίγνεσθαι
Μεταφορικός λόγος: η αυγή του μυστηρίου και άλλα. (μον. 2+1)
Επίκληση στη λογική: Να γιατί ελευθερίας: επιχείρημα (μον.2+1)
- β)** δαμάσει το πάθος, αποκρυστάλλωμα μιας ορθής ..., ανάτασης
ψυχικής, νεογέννητη δημοκρατία, στο φως του λόγου, η αυγή του
μυστηρίου, αιχμαλωτίζει την τέλεια μορφή, παλιννόστηση προς το
ουσιώδες κ.α. (μον. 4)
- B3. α) επίτευγμα:** επιτυχία, κατόρθωμα
δαμάσει: υποτάξει, τιθασεύσει, κατανικήσει, συγκρατήσει
μετάβαση: πέρασμα, μετατόπιση, μετακίνηση
πληρότητα: ολοκλήρωση, τελειότητα
ουσιώδες: βασικό, θεμελιώδες, καίριο, σημαντικό, κεφαλαιώδες (μον.5)
- β) έλλογη:** παράλογη, άλογη
κοντά: μακριά, αλάργα, απόμακρα
συνοπτικό: αναλυτικό, εκτενές, διεξοδικό
φυσικής: αφύσικης, τεχνητής, επίπλαστης, φτιαχτής, επιτηδευμένης
αιχμαλωτίζει: ελευθερώσει, απελευθερώσει, απαλλάξει,
ανεξαρτητοποιήσει, αποδεσμεύσει (μον. 5)
- B4.** διαγράφει...πολιτείας: σύνταξη ενεργητική
Τα πλαίσια μιας πάντα ευνοούμενης και ισορροπημένης
πολιτείας διαγράφονται από τον τεχνίτη. (μον. 2)
Δάμασε... άνθρωπο: σύνταξη ενεργητική
Το ζώο δαμάστηκε από την ελληνική τέχνη πριν ανακαλυφθεί
από αυτήν (την τέχνη) ο τέλειος άνθρωπος. (μον.2)

35^ο ΒΑΘΜΟΛΟΓΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΑΙΓΑΛΕΩ

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

A1

Θέμα: Συμβολή της αρχαίας ελληνικής τέχνης στην πορεία της ανθρωπότητας

Θεματικά κέντρα παραγράφων

- Οικουμενικός χαρακτήρας της τέχνης- Προβολή πανανθρώπινων αξιών- Επικράτηση του πνεύματος πάνω στην ύλη
- Έκφραση της συλλογικότητας, της αρμονίας, της ευνομίας μέσα από την αρχαία ελληνική γλυπτική παράλληλα με την κυριαρχία του ορθού λόγου
- Μετάβαση από την πρωτόγονη στην οργανωμένη και πνευματικά ελεύθερη κοινωνία- αποτύπωση της πνευματικότητας αλλά και της εξωτερικής ομορφιάς
- Συνεισφορά της τέχνης στον αγώνα για γνώση και αυτογνωσία, στην επικοινωνία με το θείο και στην κατάκτηση της ελευθερίας

Μονάδες 25

B1

Η αρχαία τέχνη:

- προβάλλει διαχρονικές αξίες και ιδανικά
- εκφράζει ανησυχίες και προβληματισμούς πάνω σε θεμελιώδη ερωτήματα του ανθρώπου
- ανοίγει νέους δρόμους, εμπνέει και καθοδηγεί
- δημιουργεί ελεύθερους πολίτες

Μονάδες 10

Για τις ασκήσεις **B2, B3, B4** ισχύουν οι ενδεικτικές απαντήσεις της ΚΕΕ

Γ

Επικοινωνιακό πλαίσιο: εισήγηση σε ημερίδα του Δήμου

Προσφώνηση και αποφώνηση

Πρόλογος: αναφορά στο θέμα της ημερίδας και στα ζητούμενα

Α' ερώτημα: η προσφορά της τέχνης στους νέους σήμερα

- ❖ Προβάλλει ιδανικά και αρετές που αποτελούν υγιή πρότυπα για τη διάπλαση ανθρώπων με υψηλό αίσθημα ευθύνης
- ❖ Καλλιεργεί πνευματικές ιδιότητες, οξύνει και αναπτύσσει την κριτική σκέψη
- ❖ Εξευγενίζει τον ψυχικό κόσμο του νέου
- ❖ Προκαλεί αισθητική συγκίνηση
- ❖ Αποτελεί βασική μορφή ψυχαγωγίας
- ❖ Δίνει έναυσμα για προσωπική καλλιτεχνική δημιουργία
- ❖ Συμβάλλει στην καλλιέργεια της συλλογικότητας έναντι της ατομικότητας

- ❖ Συντελεί στη διαμόρφωση εθνικής ταυτότητας, καθώς συνδέει τους νέους με το παρελθόν και αναδεικνύει την πολιτιστική φυσιογνωμία κάθε λαού
- ❖ Ενδυναμώνει την αγάπη για την ελευθερία και τη δημοκρατία
- ❖ Απαλλάσσει από στερεότυπα και προκαταλήψεις και ενισχύει το σεβασμό στο διαφορετικό

Μεταβατική παράγραφος

Η τέχνη αποτελεί το αντιστάθμισμα στην ολοκληρωτική επικράτηση του τεχνοκρατικού πολιτισμού. Όμως σήμερα το σχολείο δεν ευνοεί ουσιαστικά την εξοικείωση των νέων ανθρώπων με την τέχνη. Γι' αυτό είναι απαραίτητο να επαναπροσδιοριστεί η θέση της τέχνης στο σύγχρονο σχολείο

Β' ερώτημα: τρόποι συνδρομής του σχολείου στην επαφή των νέων με την τέχνη

- Αναπροσαρμογή του αναλυτικού προγράμματος με τη διδασκαλία μαθημάτων καλλιτεχνικής παιδείας και την αναβάθμιση του μαθήματος της Ιστορίας
- Ανάδειξη των δημιουργικών τάσεων, των κλίσεων και των ταλέντων των μαθητών
- Διοργάνωση καλλιτεχνικών εκδηλώσεων, ανάληψη δημιουργικών δραστηριοτήτων από τους μαθητές (ενασχόληση με θέατρο, κινηματογράφο, ζωγραφική, φωτογραφία κ.λπ.)
- Οργανωμένες επισκέψεις σε χώρους τέχνης (μουσεία, εκθέσεις, αρχαιολογικούς χώρους, θέατρα...)
- Διεξαγωγή καλλιτεχνικών διαγωνισμών
- Υλικοτεχνική υποδομή και πρόσληψη καταρτισμένου διδακτικού προσωπικού
- Επέκταση των πολιτιστικών ευρωπαϊκών προγραμμάτων (π.χ. Comenius)

Επίλογος: Ανακεφαλαίωση των παραπάνω. Ευχή να αποτελέσει η ημερίδα απαρχή για τη ριζική αλλαγή της προσέγγισης της τέχνης από τους νέους

Μονάδες 40

ΠΡΟΣΟΧΗ!

Βαθμολόγηση περίληψης: Π 12, Μ 08, Δ 05

Βαθμολόγηση έκθεσης : Π 20, Μ 12, Δ 08

Αιγάλεω, 22/05/2012

Οι συντονιστές

Τάτση Ευσταθία

Γιατρά Ευγενία

Πουλόπουλος Κωνσταντίνος

ΑΞΟΝΕΣ ΚΟΙΝΗΣ ΒΑΘΜΟΛΟΓΗΣΗΣ Ν. ΓΛΩΣΣΑΣ**Α. ΠΕΡΙΛΗΨΗ**

Αξιολογούμε ξεχωριστά περιεχόμενο, έκφραση και δομή

1. Περιεχόμενο: 0-12 μονάδες

2. Έκφραση: 0-8 μονάδες

3. Δομή: 0-5 μονάδες

1. Αποδεκτοί και οι δύο τρόποι περίληψης: α) η εισαγωγή κατευθείαν από τις ιδέες του κειμένου β) προτιμότερη η πύκνωση στην αρχή με το όνομα του συγγραφέα, το είδος του κειμένου και το θέμα του.

• Δεν αφαιρούμε μονάδες στην πρώτη περίπτωση

• Προσμετράμε θετικά (1+2 μόρια) στη γενική θεώρηση της περίληψης στη δεύτερη περίπτωση.

• Δεν μετράμε αυστηρά λέξη-λέξη την έκταση της περίληψης

• Η μη τήρηση του ορίου λέξεων έως 10% +/- γίνεται αποδεκτή

• Για κάθε 10 λέξεις πέραν του 10% αφαιρείται 1 μονάδα

• Στην περίπτωση ανεπαρκούς ανάπτυξης της περίληψης αφαιρούνται μονάδες κατ' εκτίμηση (με δεδομένο ότι μπορεί η περίληψη να διαθέτει πληροφοριακή επάρκεια).

II. Στην έλλειψη συνοχής στη δομή και συνεκτικότητας στο περιεχόμενο της περίληψης αφαιρούνται μονάδες κατ' αναλογική εκτίμηση (από 1 έως 3 μονάδες)

III. Στην αυτούσια αντιγραφή χωρίων του συνοδευτικού κειμένου (φράσεων ή προτάσεων του κειμένου), η περίληψη δεν μπορεί να αξιολογηθεί περισσότερο από 8-10, αν είναι εύστοχη η επιλογή σημείων.

B1.

Δείκτες ποιότητας:

α) ο εμπλουτισμός του δοσμένου νοηματικού υλικού

β) το πειστικό, σαφές, συνεκτικό (με ειρμό και λογική ακολουθία) αποτέλεσμα

γ) η ορθοέπεια, η επιτυχής αναδιατύπωση και προσθήκη γλωσσικού υλικού

δ) η εφαρμογή της μεθοδολογίας δόμησης και ανάπτυξης παραγράφου (δομή, τρόποι ανάπτυξης, παραγωγική και επαγωγική δομική διάταξη)

ε) ουσιαστική χρήση δεικτών συνοχής

Αποδεκτή η υπέρβαση κατά το 10% περίπου. Η εκτίμησή μας όμως πρέπει να είναι πρωτίστως ποιοτική. Αν ο μαθητής υπερβαίνει το όριο απεραντολογώντας και αναμασώντας αφαιρούνται αναλογικά (λχ από τις 10 μονάδες) 3-4 μόρια.

B 2. ΟΙ ΓΛΩΣΣΙΚΕΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ (35 μονάδες)

Στις γλωσσικές ασκήσεις των συνωνύμων-αντωνύμων γίνονται δεκτές όλες οι λεξικογραφημένες εκδοχές, έως και η εκδοχή διαλεκτικών τύπων.

Γ. ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΛΟΓΟΥ.

Τι αξιολογείται:

Ως προς το περιεχόμενο (20/40):

• Κατανόηση θέματος (κατάλληλα στοιχεία για τον πρόλογο και επίλογο και εύστοχη αντιμετώπιση στα ζητούμενα του θέματος)

• Απόψεις, ιδέες (ορθότητα, πρωτοτυπία, επάρκεια απόψεων και ιδεών)

• Ανάπτυξη ιδεών (επαρκής ή ανεπαρκής ανάπτυξη και τεκμηρίωση των επιχειρημάτων που παρατίθενται)

- Συνεκτικότητα (νοηματική συνάφεια και αλληλουχία νοημάτων με σαφήνεια και φυσικότητα)

Ως προς την έκφραση (12/40)

- Επικοινωνιακό πλαίσιο (ύφος κατάλληλο για την επικοινωνιακή περίσταση, ομοιόμορφο)
- Έκφραση (ορθότητα και ακρίβεια διατύπωσης, ορθή χρήση των λέξεων)
- Λεξιλόγιο (πλούσιο, ανάλογο με την επικοινωνιακή περίσταση)
- Ορθογραφία, στίξη
- Μορφή (ευανάγνωστο κείμενο, σαφής διάκριση παραγράφων, καλαισθησία)

Ως προς τη δομή (8/40)

- Συνοχή (σωστή σύνδεση προτάσεων, περιόδων, παραγράφων, ανάλογα με τον στόχο του γράφοντος, λ.χ. δήλωση χρόνου, αιτίας, προϋπόθεσης κλπ)
- Επικοινωνιακό πλαίσιο (τίτλος, προσφώνηση, αποφώνηση).

ΕΛΛΕΙΨΕΙΣ

1. Ως προς το περιεχόμενο (20 μονάδες)

• Η υπέρβαση κατά 10% της καθοριζόμενης έκτασης είναι αποδεκτή. Για κάθε υπέρβαση 100 λέξεων αφαιρούνται 2 μονάδες. Στην περίπτωση ανεπαρκούς ανάπτυξης του περιεχομένου αφαιρούνται μονάδες κατ' εκτίμηση.

• Στην έλλειψη νοηματικής συνάφειας και αλληλουχίας αφαιρούνται 1-3 μονάδες κατ' εκτίμηση.

• Η αξιολόγηση της αιτιολόγησης και τεκμηρίωσης των απόψεων-θέσεων του μαθητή είναι πρωτίστως ποιοτική. Μπορούμε να θεωρήσουμε επαρκή την τεκμηρίωση με 3-4 επιχειρήματα ανά ζητούμενο. Στην περίπτωση ανεπαρκούς ανάπτυξης ή τεκμηρίωσης αφαιρούνται μονάδες κατ' εκτίμηση.

• Οι επαναλήψεις, περιττολογίες ή αναφομοίωτο υλικό εκτιμώνται αρνητικά.

2. Ως προς την Έκφραση (12 μονάδες)

• Στην έλλειψη σαφήνειας ή ακριβολογίας αφαιρούνται 1-3 μονάδες

• Στο απλοϊκό λεξιλόγιο αφαιρούνται 1-3 μονάδες.

• Στην απουσία κατάλληλου επικοινωνιακού ύφους αφαιρούνται 1-2 μονάδες.

• Για τα ορθογραφικά, γραμματικά λάθη ή λάθη τονισμού (ελλιπής τονισμός ή άτονο γραπτό) και συντακτικά λάθη (σημεία στίξης κλπ) για κάθε 5 λάθη αφαιρείται 1 μονάδα μέχρι 3 μονάδες.

3. Ως προς τη δομή (8 μονάδες)

• Αν λείπουν δομικά στοιχεία (πρόλογος, επίλογος) αφαιρούνται 2 μονάδες.

• Στην έλλειψη ή κακή παραγραφοποίηση αφαιρούνται 2-3 μονάδες.

• Στην απουσία ή λανθασμένη χρήση δεικτών επικοινωνιακού πλαισίου (τίτλος, προσφώνηση, αποφώνηση) αφαιρείται 1 μονάδα για κάθε δείκτη.

ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΓΡΑΠΤΟΥ ΜΑΘΗΤΗ

Η συνολική αξιολόγηση του γραπτού πρέπει οπωσδήποτε να είναι το αποτέλεσμα της επιμέρους βαθμολογίας (Περιεχόμενο, Έκφραση, Δομή) Συνεκτιμώνται θετικά (+1-2 μονάδες): η πρωτοτυπία του μαθητή, η διάχυση του επικοινωνιακού πλαισίου στο περιεχόμενο ή το ύφος, οι αρετές στη δόμηση του κειμένου.

ΑΡΧΗ 1ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ - Γ΄ ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ ΚΑΙ Δ΄ ΕΣΠΕΡΙΝΩΝ
ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΕΣ ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
Γ΄ ΤΑΞΗΣ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ Δ΄ ΤΑΞΗΣ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ
ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΔΕΥΤΕΡΑ 11 ΙΟΥΝΙΟΥ 2012
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ:
ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: ΤΕΣΣΕΡΙΣ (4)

ΚΕΙΜΕΝΟ

Το συναίσθημα της τιμής αποτελεί ένα από τα κίνητρα των ανθρωπίνων πράξεων και της ανθρώπινης συμπεριφοράς γενικότερα, και ίσως το σπουδαιότερο, αφού η τιμή, η υπόληψη, το φιλότιμο, η αξιοπρέπεια γίνονται η αιτία και το κίνητρο που υπαγορεύει στον άνθρωπο το πρακτέον. Το συναίσθημα αυτό της τιμής, είτε αφορά στο άτομο είτε στο λαό, **αποβαίνει** ο ρυθμιστής της συμπεριφοράς του και το βασικό αίτιο της τύχης του. Μάλιστα η υστεροφημία, σε ό,τι αφορά στα ιδεώδη και στα ιδανικά, εξαρτάται από το βαθμό λειτουργίας της υπόληψης και του φιλότιμου. Αυτήν την αξιοπρέπεια πρόβαλαν ιδιαίτερα οι τραγικοί ποιητές, και μάλιστα σε όλες τις εκφράσεις της, γιατί είχαν συλλάβει ότι το συναίσθημα της τιμής, μόνο όταν κινείται στο μέτρο, αποφέρει θετικά αποτελέσματα· αντίθετα, όταν παρουσιάζεται ως παρέκκλιση —και παρέκκλιση είναι ο εγωισμός, η **έπαρση**, η οίηση— οδηγεί κατευθείαν τον φορέα του στην ύβρη, με όλες τις **αναπόφευκτες** συνέπειες.

Η τραγική ποίηση εστιάζει τη δράση των προσώπων της στο συναίσθημα της τιμής, στο οποίο και αποδίδει ανεξέλεγκτη δύναμη, δεδομένου ότι αυτό, ανάλογα προς τη φύση του πρωταγωνιστή, μετεξελίσσεται και παρουσιάζεται με διάφορες μορφές, αλλά πάντα ως επιταγή εκπλήρωσης υψηλού χρέους· έτσι και οι τρεις τραγικοί ποιητές στάθηκαν στη θέση ότι η μεγαλοσύνη του ανθρώπου είναι συνυφασμένη με την υπέρβαση της μοίρας του και ότι στο δρόμο της σύγκρουσής του με το **αδυσώπητο** πεπρωμένο ο άνθρωπος, έστω και αν απολέσει τα πάντα, εκτός από ένα,

την ανθρώπινη αξιοπρέπείά του, μπορεί να καταξιωθεί στη συνείδησή του και στην κοινωνία.

Ο πρωταγωνιστής στην τραγωδία, με τον αγώνα, που του υποβάλλει η αξιοπρέπεια, δείχνει το βαθμό της ελευθερίας του και **ταυτόχρονα** στέλνει το μήνυμα στον άνθρωπο, έξω από χρόνο και τόπο, ότι στον τραγικό κόσμο μια μόνο δυνατότητα έχει ο ήρωας... Να γίνει παρανάλωμα της φλόγας του. Τι δικαίωση μπορεί να υπάρξει σε αυτό; Η αξιοπρέπεια. Αν από τη ζωή των προσώπων της δραματικής ποίησης απουσίαζε το συναίσθημα της τιμής, είναι βέβαιο ότι θα έλειπε από αυτά η μεγαλοπρέπεια, που τα διακρίνει και τα χαρακτηρίζει.

Το συναίσθημα της τιμής, όπως παρουσιάζεται στην τραγική ποίηση, στη σύγχρονη εποχή εξετάζεται ως αυτοσυναίσθημα και από τους ειδικούς προσμετράται η παιδευτική του διάσταση. Οι αναφορές και οι εργασίες, που έχουν γίνει σχετικά με την αξία του αυτοσυναισθήματος, συγκλίνουν στη θέση ότι αυτό αποτελεί μέτρο κρίσης της προόδου και της επίδοσης του μαθητή. Πολλοί ψυχολόγοι, παιδαγωγοί, κοινωνιολόγοι και άλλοι ειδικοί τονίζουν τη σπουδαιότητά του και επισημαίνουν ότι αποτελεί μια σημαντική προϋπόθεση για τη διαμόρφωση της προσωπικότητας και της συμπεριφοράς του ατόμου.

Το ενδιαφέρον για το συναίσθημα της τιμής δε δημιουργήθηκε τις τελευταίες δεκαετίες. Ο άνθρωπος, από τότε που άρχισε η ιστορία, αναγνώρισε τη μη σωματική διάσταση της ύπαρξής του και επεδίωξε να κατανοήσει τις αιτίες της συμπεριφοράς του. Οι θέσεις των σύγχρονων επιστημόνων δικαιώνουν τους τραγικούς που κατέστησαν την τιμή μοχλό κύριο που ρυθμίζει τη συμπεριφορά του ανθρώπου και σηματοδοτεί την απόφαση για τις μεγάλες πράξεις. Ιδιαίτερα στη σχολική επίδοση η αυτοαντίληψη παίζει καθοριστικό ρόλο, δεδομένου ότι, όταν ο νέος διατίθεται θετικά απέναντι στον εαυτό του, είναι φυσικό να έχει καλή διάθεση για έπαινο και αναγνώριση μέσω της επιτυχίας και της επίδοσης γενικότερα.

Δημ. Ιω. Κουκουλομάτης, *Το συναίσθημα της τιμής στην τραγική ποίηση και η παιδευτική του διάσταση*, Αθήνα 1993- (Διασκευή).

- A1.** Να γράψετε στο τετράδιό σας την περίληψη του κειμένου που σας δόθηκε (100-120 λέξεις).

Μονάδες 25

- B1.** Να αναπτύξετε σε μία παράγραφο 100 – 120 λέξεων την πρόταση:

«...το συναίσθημα της τιμής, μόνο όταν κινείται στο μέτρο, αποφέρει θετικά αποτελέσματα» (1^η παράγραφος).

Μονάδες 10

- B2. α)** Να εντοπίσετε τα δομικά στοιχεία της πρώτης παραγράφου:

Το συναίσθημα της τιμής... αναπόφευκτες συνέπειες (μονάδες 3).

- β)** Να βρείτε δύο τρόπους με τους οποίους αναπτύσσεται η πρώτη παράγραφος και να τεκμηριώσετε την απάντησή σας με αναφορές στο κείμενο (μονάδες 4).

Μονάδες 7

- B3. α)** Να δικαιολογήσετε τη χρήση των παρακάτω διαρθρωτικών λέξεων, που υπογραμμίζονται στο κείμενο: και μάλιστα (1^η παράγραφος), Αν (3^η παράγραφος), όπως (4^η παράγραφος), Ιδιαίτερα (5^η παράγραφος) (μονάδες 4).

- β)** Να αιτιολογήσετε τη χρήση των σημείων στίξης στις φράσεις που ακολουθούν:

την άνω τελεία στη φράση «αποφέρει θετικά αποτελέσματα» (1^η παράγραφος)

τις δύο παύλες στη φράση «—και παρέκκλιση είναι ο εγωισμός, η έπαρση, η οίηση—» (1^η παράγραφος)

τα αποσιωπητικά στη φράση «ότι στον τραγικό κόσμο μια μόνο δυνατότητα έχει ο ήρωας...» (3^η παράγραφος)

το ερωτηματικό στη φράση «Τι δικαίωση μπορεί να υπάρξει σε αυτό;» (3^η παράγραφος) (μονάδες 4).

Μονάδες 8

- B4. α)** Να χρησιμοποιήσετε καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις σε αντίστοιχες προτάσεις, ώστε να φαίνεται η σημασία της:
αποβαίνει, έπαρση, αναπόφευκτες, αδυσώπητο, ταυτόχρονα (μονάδες 5).
- β)** Να γράψετε ένα συνώνυμο για καθεμιά από τις παραπάνω λέξεις (μονάδες 5).

Μονάδες 10

- Γ1.** Σε ένα άρθρο για την εφημερίδα του σχολείου σας να αναπτύξετε με επιχειρήματα για ποιους λόγους αξίζει να καλλιεργείται στους νέους το συναίσθημα της τιμής και πώς η επαφή των νέων με την τραγική ποίηση μπορεί να ενισχύσει το συναίσθημα αυτό (500–600 λέξεις).

Μονάδες 40

ΟΔΗΓΙΕΣ (για τους εξεταζομένους)

1. Στο τετράδιο να γράψετε μόνο τα προκαταρκτικά (ημερομηνία, εξεταζόμενο μάθημα). **Να μην αντιγράψετε** τα θέματα στο τετράδιο.
2. Να γράψετε το ονοματεπώνυμό σας στο πάνω μέρος των φωτοαντιγράφων αμέσως μόλις σας παραδοθούν. **Δεν επιτρέπεται να γράψετε** καμιά άλλη σημείωση. Κατά την αποχώρησή σας να παραδώσετε μαζί με το τετράδιο και τα φωτοαντίγραφα.
3. Να απαντήσετε **στο τετράδιό σας** σε όλα τα θέματα.
4. Να γράψετε τις απαντήσεις σας μόνο με μπλε ή μόνο με μαύρο στυλό ανεξίτηλης μελάνης.
5. Κάθε απάντηση τεκμηριωμένη είναι αποδεκτή.
6. Διάρκεια εξέτασης: τρεις (3) ώρες μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.
7. Χρόνος δυνατής αποχώρησης: 18.00.

ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ

ΤΕΛΟΣ ΜΗΝΥΜΑΤΟΣ

**ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
ΤΕΚΝΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΤΟΥ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ
ΚΑΙ ΤΕΚΝΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ ΣΤΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ
ΔΕΥΤΕΡΑ 3 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 2012
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ:
ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ
ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: ΤΕΣΣΕΡΙΣ (4)**

ΚΕΙΜΕΝΟ

«Οι ασυμβίβαστοι»

Ο ασυμβίβαστος είναι μια πραγματικότητα του καιρού μας, γιατί δεν είναι ο ένας, ο **μοναδικός** και ο μοναχικός, καθώς άλλοτε, είναι πια οι πολλοί και ιδίως αυτοί οι νέοι που έρχονται με κραυγές και συχνά με απειλητικές χειρονομίες να μας **επιπλήξουν** για όσα έχουμε πράξει, για όσα έχουμε διασώσει και να μας στερήσουν το δικαίωμα της παρουσίας, αν το μπορέσουν.

Όταν μιλούμε για τους ασυμβίβαστους, έχουμε κυριότατα στο νου μας αυτούς τους νέους ανθρώπους. Το ασταμάτητο «όχι» τους. Έγραφα κάπου αλλού, και το πιστεύω πάντα, πως η Ιστορία προχωρεί με το «όχι», δεν προχωρεί με το «ναι». Με το «ναι» αποτελματώνεται. Το «όχι» μπορεί και να έχει ατομική προέλευση, να είναι η εξέγερση ενός προσώπου, μια αυτόβουλη ενέργεια. Το «ναι» σπανιότατα είναι η ολόψυχη και φωτισμένη συγκατάθεση. Στις περισσότερες περιπτώσεις προέρχεται από **ραθυμία**, ατολμία, αδιαφορία, ή έλλειψη εσωτερικής ανησυχίας. Το «ναι» πληρώνεται—και πλουσιοπάροχα κάποτε. Το «όχι» πληρώνει—και αδρότατα κάποτε.

Και, φυσικά, αυτή τη στιγμή δεν πρόκειται για το «όχι» του αντιρρησης, του αρνητικού τύπου, που είναι απαράγωγος από φυσικού του και πολεμάει κι απαρνιέται τα πάντα για να μπορέσει αυτόνομα να υπάρξει, όπως συχνά συμβαίνει στην ανέλιξη της πνευματικής ζωής, όπου στέρφοι και πικρόχολοι και κακόπιστοι προσπαθούν να πλάσουν ένα ατομικό πεπρωμένο με την αδιάκοπη άρνηση, καθώς τα σκυλιά που γαβγίζουν και γρούζουν, γιατί δεν έχουν άλλο τρόπο να δηλώσουν την ύπαρξή τους. Ο λόγος είναι για

το φωτισμένο, συλλογισμένο, σταθερό, αμετακίνητο «όχι», για μια απόφαση ψυχής και πνεύματος.

Η κραυγή των σύγχρονων ασυμβίβαστων, τουλάχιστον των περισσότερων—γιατί καμιά γενίκευση δεν είναι σωστή—είναι μια αυθόρμητη κίνηση, που δεν έχει προφτάσει να συλλογιστεί τον εαυτό της. Και τούτο είναι η αδυναμία της. Τα «άγουρα χρόνια» είναι όλο φλόγα. **Άλλωστε**, εμείς οι πρεσβύτεροι αυτή τη φλόγα τη θεωρούμε προνόμιο και τη μακαρίζουμε. Και η φλόγα δε φωτίζει μονάχα· πυρπολεί κιόλας και κατακαίει και **μεταμορφώνει** σε στάχτη.[...].

Οι ασυμβίβαστοι «ασεβούν» και προς την παράδοση. Την υποβάλλουν σ' εξαντλητική ανάκριση, για να την αναγκάσουν να ομολογήσει την κενότητά της, όπου, φυσικά, συμβαίνει να είναι κενή. Κι επειδή οι καιροί μας είναι σκληροί, η αντιπαραδοσιακή επιδρομή παίρνει τη μορφή καταιγίδας, που τρομάζει τους απλοϊκούς και εξουθενώνει τους ανυποψίαστους χρησιμοθηρικούς. Αυτή η αντιπαραδοσιακή επιδρομή μοιάζει με διάρρηξη σε καλά ασφαλισμένο χρηματοκιβώτιο. Η επίδραση, επομένως, των ασυμβίβαστων, ακόμη κι όταν δεν είναι φανερή, είναι φυσικό να έχει υποβάλει την παράδοση σε σκληρότατη δοκιμασία.

Ι.Μ. Παναγιωτόπουλου, *Οι σκληροί καιροί*,
εκδόσεις των Φίλων. (Απόσπασμα σε διασκευή).

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

A.1. Να γράψετε στο τετράδιό σας την περίληψη του κειμένου που σας δόθηκε (100 - 120 λέξεις).

Μονάδες 25

B.1. Να αναπτύξετε σε μια παράγραφο 80-100 λέξεων το παρακάτω απόσπασμα της δεύτερης παραγράφου: «**η Ιστορία προχωρεί με το “όχι”, δεν προχωρεί με το “ναι”**».

Μονάδες 10

B.2.α. Να βρείτε δύο τρόπους ανάπτυξης της τρίτης παραγράφου (Και, φυσικά, ... πνεύματος). (Μονάδες 4).

β. Να βρείτε τα δομικά μέρη της τελευταίας παραγράφου.
(Μονάδες 3).

Μονάδες 7

Β.3.α. Να βρείτε στο κείμενο που σας δόθηκε πέντε παραδείγματα μεταφορικής χρήσης της γλώσσας.
(Μονάδες 5).

β. Στη δεύτερη παράγραφο του κειμένου (Όταν μιλούμε... αδρότατα κάποτε) ο συγγραφέας χρησιμοποιεί το πρώτο πληθυντικό, το πρώτο ενικό και το τρίτο ενικό πρόσωπο. Να αιτιολογήσετε τη χρήση του καθενός από αυτά τα πρόσωπα.
(Μονάδες 3).

Μονάδες 8

Β.4.α. Να δώσετε ένα συνώνυμο για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις: **μοναδικός, επιπλήξουν, ραθυμία, άλλωστε, μεταμορφώνει.** (Μονάδες 5).

β. Να δώσετε ένα αντώνυμο για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις: απαρνιέται, συχνά, ατομικό, αδυναμία, κενή.
(Μονάδες 5).

Μονάδες 10

Γ.1. 1) Ποια είναι, κατά τη γνώμη σας, τα αίτια της νεανικής αμφισβήτησης;

2) Πιστεύετε ότι οι απόψεις του συγγραφέα για το ασυμβίβαστο πνεύμα των νέων επαληθεύονται στην εποχή μας;

Να αναπτύξετε τις απόψεις σας σχετικά με τα παραπάνω ερωτήματα σε ένα άρθρο που θα δημοσιευθεί στην εφημερίδα του σχολείου σας. (500-600 λέξεις).

Μονάδες 40

ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟΥΣ

1. Στο τετράδιο να γράψετε μόνο τα προκαταρκτικά (ημερομηνία, εξεταζόμενο μάθημα). Να μην αντιγράψετε τα θέματα στο τετράδιο.

ΑΡΧΗ 4ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ

2. Να γράψετε το ονοματεπώνυμό σας στο επάνω μέρος των φωτοαντιγράφων αμέσως μόλις σας παραδοθούν. Δεν επιτρέπεται να γράψετε οποιαδήποτε άλλη σημείωση. Κατά την αποχώρησή σας να παραδώσετε μαζί με το τετράδιο και τα φωτοαντίγραφα, τα οποία και θα καταστραφούν μετά το πέρας της εξέτασης.
3. Να απαντήσετε **στο τετράδιό σας** σε όλα τα θέματα.
4. Να γράψετε τις απαντήσεις σας μόνο με μπλε ή μόνο με μαύρο στυλό ανεξίτηλης μελάνης.
5. Κάθε απάντηση τεκμηριωμένη είναι αποδεκτή.
6. Διάρκεια εξέτασης: Τρεις (3) ώρες μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.
7. Χρόνος δυνατής αποχώρησης: Μία (1) ώρα μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων και όχι πριν τις 17:00.

ΕΥΧΟΜΑΣΤΕ ΕΠΙΤΥΧΙΑ

ΤΕΛΟΣ ΜΗΝΥΜΑΤΟΣ